

Never belonged heet het nieuwe werk van componiste Aftab Darvishi. Het gaat over de mythische tovenares Circe, die Odysseus verleidt en zijn bemanning in varkens verandert. Maar voor Darvishi, een Iraanse die al tien jaar in Nederland woont en werkt, heeft het stuk ook een persoonlijke betekenis: waar hoor je eigenlijk bij? „Circe herhaalt een aantal keer ‘I never felt belonged’”. „Daarin schuilt een groot verdriet”, zegt Aftab Darvishi (1987).

Never belonged is onderdeel van de trilogie *They have waited long enough*, bedacht door Wonderfeel-directeur Tamar Brüggemann. Drie vrouwelijke componisten - naast Darvishi zijn dat Annelies Van Parys en Componist des Vaderlands Calliope Tsoupaki - werpen in korte eenakters nieuw licht op drie mythologische heldinnen. Van Parys schreef over Medea en Tsoupaki over Penelope. Sopraan Charlotte Wajnberg vertolkt de drie personages, begeleid door het Carusel Strijkkwartet en steeds een andere instrumentale solist. ‘Stand-up-classicus’ Natalie Haynes introduceert elk deel met een voordracht. De trilogie ging in april in première op het Belgische festival Lunalia en is komend weekend tweemaal te horen op het klassiekemuziekfestival Wonderfeel.

In 2010 kwam Darvishi als drieëntwintigjarige naar Amsterdam om filmmuziek te studeren - het was de eerste keer dat ze haar geboorteland verliet. Later studeerde ze compositie in Den Haag. „De eerste jaren waren heel moeilijk”, zegt Darvishi via Skype vanuit Teheran, waar ze eind mei voor het eerst in lange tijd haar familie bezoekt. „Maar ik heb me altijd welkom gevoeld in Nederland en na een tijdje werd het mijn thuisland. Tegelijkertijd zal het nooit helemaal mijn thuis worden. En wanneer ik nu in Iran kom, bezie ik het land met andere ogen, omdat ik een ander leven gewend ben. Ik hoor er niet meer helemaal bij. Uiteindelijk zit het ‘sense of belonging’ voor mij niet op een specifieke locatie, maar vanbinnen, in de relaties met je geliefden.”

Verliefd op Odysseus

De tragedie van Circe is juist dat ze dat diepere thuisgevoel is kwijtgeraakt, denkt Darvishi. *Never belonged* is gebaseerd op de roman *Circe* uit 2018 van Madeline Miller, waarin Circe zelf aan het woord komt. Librettist Gaea Schoeters schreef op basis van de roman een nieuwe tekst rond de thema’s liefde, ‘sense of belonging’ en hekserij. Is Circe, dochter van zonnegod Helios en waternimf Perseïs, wel de boosaardige tovenares die de Odyssee ons voorspiegelt?

„Circe wordt meestal gezien als een negatief karakter”, zegt Darvis-

hi. „Ze verandert mensen in dieren, ze ziet er eng uit en woont op een afgelegen eiland waar niemand naartoe durft. Maar ze heeft een eigen verhaal. Ze is naar dat eiland verbannen, omdat ze niet zo mooi en getalenteerd was als haar broers en zussen. Je krijgt het gevoel dat ze doet wat ze doet vanuit een ervaring van thuisloosheid: ze is vreemd van haar onsterfelijke familie, maar ook van de mensenwereld, omdat ze anders is. Ze hoort nergens bij. Ze bevindt zich ergens in het midden.”

Circe wordt verliefd op Odysseus en baart zijn zoon, Telegonus, maar Odysseus is alweer vertrokken wanneer die geboren wordt. Bovendien merkt Circe dat haar zoon de afgunst wekt van Athene, de beschermgodin van Odysseus. „Circe wil haar zoon vrijwaren van de geschiedenis van leed waarin hij geboren is. Als een van ons moet lijden, zegt ze, dan wil ik dat ik het ben - dat is voor mij de emotionele kern.”

De vader van Aftab Darvishi, Mohammad-Reza Darvishi, is in Iran een bekende componist en expert op het gebied van traditionele Iraanse muziek. „Soms praat ik met hem over mijn stukken en dan krijg ik niet altijd complimenten”, lacht ze. „Iraanse traditionele muziek is heel belangrijk voor hem, hij heeft er jarenlang onderzoek naar gedaan en er een encyclopedie over geschreven. Dat is zijn leven - hij heeft zelfs een beurs om in de VS te studeren afgeslagen om zijn onderzoek te kunnen voltooien.”

Groter dan muziek

Dit jaar is Aftab Darvishi begonnen met een PhD aan de universiteit van Birmingham in Engeland, waar ze onderzoek doet naar een bijzondere muzikale ceremonie die jaren geleden vanuit de Hoorn van Afrika naar Iran is gebracht. Het was haar vader die de ceremonie ontdekte, op zijn reizen om de muziektradities van Iran in kaart te brengen. Zo zet ze zijn werk toch voort, al is het niet als componist.

Ondertussen is Darvishi helemaal thuis in de Nederlandse muziekcultuur. „In Nederland is het niet gek om een vrouwelijke componist te zijn, al is het wel gek om een Iraanse vrouwelijke componist te zijn. Helaas hebben vrouwen in Iran nog altijd geen gelijke kansen.” Het land speelt een belangrijke rol in haar muziek, zegt ze, al hoor je dat niet onmiddellijk. „Het is groter dan alleen muziek, het is een wereldbeeld, een manier van naar de wereld kijken. Dat zit in je brein gebakken. De oosterse blik is anders dan de westerse.”

Aftab Darvishi’s ‘Never belonged’

onderdeel van de trilogie *They have waited long enough*, is op 17 en 18 juli op Wonderfeel te horen. Het festival is van vrijdag 16 t/m zondag 18 juli in 's-Graveland. Inl: wonderfeel.nl

‘Erbij horen zit van binnen, niet in een locatie’

WONDERFEEL Componist Aftab Darvishi werpt nieuw licht op de tovenares Circe, voor een drieluik over mythische vrouwen. Het is dit weekend te zien op het klassieke festival Wonderfeel.

Door onze medewerker Joep Stapel

Aftab Darvishi
FOTO ALI ZAMANI

CV

Aftab Darvishi werd in 1987 geboren in Teheran. Ze studeerde in Amsterdam (filmmuziek) en Den Haag (compositie). Haar opera *Turan Dokht*, een herziening van Puccini’s *Turandot*, ging in 2019 in

première in het Holland Festival. Darvishi droeg bij aan het project *Fifty for the Future* van het Amerikaanse Kronos Quartet en werkt sindsdien regelmatig met hen samen.